

Tillsyn av kemiska produkter i detaljhandeln

- Kontroll av barnskyddande förslutning och
kännbar varningsmärkning på kemiska
produkter i Burlövs kommun

MELISA DRACIC 2023

MVEM03 EXAMENSARBETE FÖR MAGISTEREXAMEN 15 HP
MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDD | LUNDS UNIVERSITET

Tillsyn av kemiska produkter i detaljhandeln

Kontroll av barnskyddande förslutning och kännbar
varningsmärkning på kemiska produkter i Burlövs
kommun

Melisa Dracic

2023

LUNDS
UNIVERSITET

Samtliga bilder som används i det här examensarbetet är egna.

Melisa Dracic

MVEM03 Examensarbete för magisterexamen 15 hp, Lunds universitet

Huvudhandledare: Nina Reistad, Centrum för miljö- och klimatvetenskap,
Lunds universitet

Extern/biträdande handledare: Madeleine Hersenius, miljöinspektör,
Burlövs kommun

CEC - Centrum för miljö- och klimatvetenskap

Lunds universitet

Lund 2023

Abstract

Each year children and adults are injured in accidents caused by chemicals, usually due to incorrect use of the products. Studies have shown that children are more sensitive to chemical products and injuries that occur during childhood could cause lifelong consequences. In order to prevent accidents caused by chemicals it is important to label and package these products appropriately in accordance with the legislation. Child-resistant packaging and tactile warning labels are two ways to decrease the risk of accidents caused by chemicals. The child-resistant packaging aims to prevent children from unintentionally ingesting a chemical product while the tactile warning label, on the other hand, helps people with impaired vision to identify a packaging containing a hazardous chemical product. The purpose of this study was to within the municipality of Burlöv and as a part of a project organized by the Swedish Chemicals Agency carry out inspections and control child-resistant packaging and tactile warning labels on chemical products. That way defective products could be identified, and the consumers protected from potential injuries. The results showed that products in 6 out of 8 of the inspected stores had at least one or more defects. A total of 72 unique products were inspected and defects were identified in 13 of these products. Most defects were found within the “Petroleum products” and “Pool products” categories. The most common defects were partially/entirely covered tactile warning labels and loose caps on the child-resistant packaging. The results also showed that a substantial percentage of the inspected stores seem to lack a functioning system for self-monitoring which creates a need for additional studies within this specific area. Furthermore, this study excluded e-business which also could be a proposal for future studies.

Populärvetenskaplig sammanfattning

Vi är dagligen omringade av kemiska produkter och varje år skadas barn och vuxna i kemikalierelaterade olyckor. För att förhindra olyckor orsakade av kemiska produkter är det därför viktigt att sådana produkter märks och förpackas korrekt i enlighet med lagstiftningen. Kemikalier som kan leda till allvarliga skador är framförallt frätande produkter och produkter som vid förtäring kan glida ned i luftvägarna och orsaka en kemisk lunginflammation. Två sätt att minska risken för att människor ska skadas av kemiska produkter är barnskyddande förslutning och kännbar varningsmärkning. Barnskyddande förslutning har i uppgift att förhindra barn att komma åt innehållet i en förpackning med en farlig kemisk produkt. Kännbar varningsmärkning har å andra sidan i uppgift att se till att personer med nedsatt syn uppmärksammas på att en förpackning innehåller en farlig kemisk produkt. Kemikalieinspektionen är en statlig myndighet i Sverige som bland annat arbetar med att minska risken för att människor och miljö ska skadas av kemikalier genom att kontrollera att företag följer den rådande lagstiftningen. De erbjuder regelbundet kommuner och länsstyrelser att vara med i gemensamma projekt för att på det sättet kunna samla in stora mängder data, nå ut till företag samt sprida information. I år driver Kemikalieinspektionen ett samverkansprojekt med fokus på barnskyddande förslutning på kemiska produkter i detaljhandeln. Syftet med samverkansprojektet var därmed att kontrollera att kemiska produkter som kräver barnskyddande förslutning har en sådan förslutning och att den fungerar. För att bredda den här studien ytterligare lades även kännbar varningsmärkning till. Syftet med den här studien var att inom ramen för Burlövs kommuns kemikalietillsyn och som en del av Kemikalieinspektionens samverkansprojekt genomföra tillsynsbesök och kontrollera barnskyddande förslutning och kännbar varningsmärkning på kemiska produkter. På det sättet kunde bristfälliga produkter upptäckas och konsumenterna skyddas från att skadas allvarligt. Resultatet visade att produkter i 6 av 8 inspekterade butiker hade någon form av brist. Totalt kontrollerades 72 unika produkter och brister upptäcktes hos 13 av de produkterna. Flest brister återfanns inom kategorierna ”Petroleumprodukter” och ”Poolkemikalier”. De vanligaste bristerna var delvis/helt övertäckt kännbar varningsmärkning samt dåligt åtdragen barnskyddande förslutning. Resultatet visade dessutom att en stor andel av de kontrollerade butikerna verkar ha en bristande egenkontroll vilket skapar ett behov av fler studier inom det här området. Den här studien utslöt även e-handel vilket också kan vara ett förslag till framtida studier.

Begreppsförklaring

Begrepp	Förklaring/definition
Detaljhandel	Definieras i den här studien som företag som säljer kemiska produkter, till exempel butiker och grossister (Kemikalieinspektionen, 2023a).
Egenkontroll	Förebyggande arbete där verksamhetsutövaren ansvarar för planering och kontroll av verksamheten för att minska påverkan på människors hälsa och miljön (Naturvårdsverket, u.å.b).
Faropiktogram	Standardiserade varningssymboler som är avsedda för att ge särskild information om den berörda faran. Vilka faropiktogram som är relevanta i märkningen avgörs av produktens klassificering (Förordning 1272/2008; Kemikalieinspektionen, 2021a).
Kemisk lunginflammation	Lunginflammation som kan uppstå vid förtäring av en kemisk produkt (Giftinformationscentralen, 2019; Kemikalieinspektionen, 2023a).
Kemiska produkter (kemikalier)	Ett kemiskt ämne eller en blandning av kemiska ämnen som inte är en vara (Miljöbalk, 1998).
Miljösanktionsavgift (MSA)	En administrativ avgift som tas ut av tillsynsmyndigheten om en verksamhetsutövare gör vissa överträdelser av miljöbalken eller regler som har tagits fram med stöd av miljöbalken (Folkhälsomyndigheten, 2023).
Signalord	Uppmärksammar användaren på att en kemisk produkt har farliga egenskaper. De två signalorden som kan skrivas ut är antingen ”Fara” eller ”Varning” (Kemikalieinspektionen, 2021a).
Säkerhetsdatablad	Innehåller information om bland annat en produkts farliga egenskaper, risker och skyddsåtgärder (Kemikalieinspektionen, 2020).
Tillbud	En önskad händelse eller situation som hade kunnat leda till hälsobesvär, sjukdom eller olycksfall (Kommunal, u.å.).
Tillsyn	Kontrollerande åtgärder som direkt syftar till att enskilda följer reglerna (Naturvårdsverket, u.å.a).

Innehållsförteckning

Inledning 1

Miljövetenskaplig relevans 2

Syfte och frågeställningar 2

Avgränsningar 3

Etisk reflektion 3

Bakgrund 4

Risker med kemiska produkter 4

Statistik om kemikalierelaterade olyckor i Sverige 5

CLP-förordningen 6

Barnskyddande förslutning 6

Kännbar varningsmärkning 8

Ansvarsfördelning 11

Metod 13

Urval av butiker 13

Utförande 14

Resultat 15

Översiktlig sammanställning 15

Produktkategorier 17

Noterade brister 19

Diskussion 24

Resultatdiskussion 24

Åtgärder 25

Metoddiskussion 26

Vidare forskning 27

Slutsats 28

Tack 29

Referenser 30

Bilaga 1: Informationsbrevet 34

Bilaga 2: Checklista 36

Bilaga 3: Inspektionsrapport 38

Bilaga 4: Sammanställning av data per butik 40

Inledning

Kemiska produkter (kemikalier) kommer de flesta människor i kontakt med dagligen (Kemikalieinspektionen, 2023a). Vissa kemiska produkter som till exempel rengöringsmedel är oftast en blandning av flera olika ämnen, men en kemisk produkt kan också bestå av ett enda ämne som till exempel aceton eller etanol (Kemikalieinspektionen, 2021a). Varje år skadas barn och vuxna i olika kemikalierelaterade olyckor oftast på grund av att produkterna används på fel sätt (Kemikalieinspektionen, 2018; Presgrave et al., 2008). Barn och unga är extra känsliga för kemikalier jämfört med vuxna eftersom olika delar som hjärnan, hormonsystemet och immunförsvaret ännu inte är färdigutvecklade. Det har dessutom visat sig att skador som uppstår under uppväxten skulle kunna medföra livslånga konsekvenser (Felter et al., 2015; Hall et al., 2020; Kemikalieinspektionen, 2018; Liu et al., 2018). I och med att vissa kemiska produkter har egenskaper som kan vara farliga för både människors hälsa och miljön är det viktigt att sådana produkter förpackas och märks korrekt i enlighet med den rådande lagstiftningen för att ingen ska riskera att skadas av innehållet (Bosshart et al., 2022; Kemikalieinspektionen, 2023a; Kimber & Pieters, 2013).

Två sätt att skydda människors hälsa från innehållet i kemiska produkter är genom utformning av barnskyddande förslutning (barnskydd) samt kännbar varningsmärkning (Kemikalieinspektionen, 2021b, 2023a). Den barnskyddande förslutningen har i uppgift att se till att barn inte kommer åt innehållet i förpackningar med kemikalier genom att förslutningen kräver en viss koordination för att öppnas. Kännbar varningsmärkning används däremot för att se till att personer med nedsatt syn uppmärksammas på att förpackningen innehåller en farlig kemisk produkt (Kemikalieinspektionen, 2021b, 2023a).

Kemikalieinspektionen är en statlig myndighet i Sverige som arbetar med att minska risken för att människor och miljön skadas av kemikalier och som bland annat kontrollerar att företag följer de gällande reglerna för kemiska produkter, bekämpningsmedel och kemikalier i varor (Kemikalieinspektionen, 2022). Kommuner och länsstyrelser erbjuds återkommande att vara med i gemensamma projekt som drivs av Kemikalieinspektionen inom olika tillsynsområden. Projekten har visat sig vara ett effektivt sätt att kontrollera företag som tillhandahåller kemiska produkter i Sverige, men också att samla stora mängder data, nå ut till företag samt sprida information.

Genom att arbeta fram underlag i form av checklistor, tillsynshandledning och mallar bidrar Kemikalieinspektionen till en mer likartad bedömning och kontroll i hela landet (Kemikalieinspektionen, 2018, 2023c). I år driver de ett samverkansprojekt med fokus på barnskyddande förslutning i detaljhandeln där syftet är att genom tillsynsbesök kontrollera att kemiska produkter som kräver barnskyddande förslutning har en sådan förslutning och att den fungerar. Utöver kontroll av barnskyddande förslutning som är en del av samverkansprojektet, lades i den här studien också kännbar varningsmärkning till för att bredda inspektionerna. (Kemikalieinspektionen, 2022, 2023a). Vid ett liknande samverkansprojekt som genomfördes 2018 i sammanlagt 117 kommuner påvisades brister vid 53 % av inspektionerna (Kemikalieinspektionen, 2018). Avsaknad/brister gällande barnskyddande förslutning, vilket anses vara en av de allvarligaste bristerna, utgjorde 3 % av det totala antalet brister medan avsaknad/brister gällande kännbar varningsmärkning förekom för 8 % av bristerna (Kemikalieinspektionen, 2018).

Miljövetenskaplig relevans

Varje år skadas många människor, både barn och vuxna, i olika kemikalierelaterade olyckor (Kemikalieinspektionen, 2018; Presgrave et al., 2008). Det är framförallt barn som råkar ut för oavsiktliga förgiftningar med kemiska produkter (Arnold & Numanoglu, 2017; Presgrave et al., 2008; Sawalha, 2007; Soori, 2001). För att minska risken för sådana olyckor är det viktigt med tillsyn över de som tillverkar och säljer kemiska produkter i synnerhet de kemikalier som säljs till allmänheten och finns på hyllorna i vanliga matbutiker. Kommunerna har tillsynsansvar över detaljhandeln och tillsynen är viktig för att upptäcka brister och därmed minska risken för konsumenterna. Både barnskyddande förslutning och kännbar varningsmärkning uppfyller en viktig funktion för att minska risken för kemikalierelaterade olyckor (Kemikalieinspektionen, 2021b, 2023a). Ett tidigare samverkansprojekt som drevs av Kemikalieinspektionen visade däremot att det fanns brister i de kontrollerade butikerna (Kemikalieinspektionen, 2018). Det är därför av stor vikt att regelbundet kontrollera kemiska produkter i detaljhandeln för att bristfälliga produkter ska upptäckas.

Syfte och frågeställningar

Syftet med den här studien var att inom ramen för Burlövs kommuns kemikalietillsyn och som en del av Kemikalieinspektionens samverkansprojekt kontrollera barnskyddande förslutning och kännbar varningsmärkning på kemiska produkter som

säljs i detaljhandeln inom Burlövs kommun. På det sättet kunde bristfälliga kemiska produkter upptäckas och därmed konsumenterna skyddas från att skadas allvarligt.

Genom att utföra en fältstudie i form av tillsynsbesök i butiker inom Burlövs kommun syftade den här studien till att besvara följande frågeställningar:

1. Inom vilken/vilka produktkategorier upptäcktes flest brister gällande barnskyddande förslutning och kännbar varningsmärkning på kemiska produkter i butiker inom Burlövs kommun?
2. Vilka specifika brister gällande barnskyddande förslutning och kännbar varningsmärkning på kemiska produkter identifierades i butikerna i Burlövs kommun?

Avgränsningar

Studien avgränsades först och främst genom att den enbart omfattade större fysiska butiker i Burlövs kommun med ett bredare sortiment av kemiska produkter. Ytterligare en avgränsning var att fokus riktades mot två specifika regler gällande märkning och förslutning av kemiska produkter nämligen barnskyddande förslutning och kännbar varningsmärkning.

Etisk reflektion

I och med att den här studien baserades på en fältstudie i form av tillsynsbesök i olika butiker var anonymitet en viktig aspekt att beakta. Rienecker och Stray Jørgensen (2017) påpekar att institutioner, personer och så vidare i regel alltid ska anonymiseras, undantag kan ske i de fall parten i fråga tydligt anger att de önskar att inte bli anonymiserade. Istället för att namnge butikerna där inspektioner har genomförts presenterades enbart samlad statistik i form av olika figurer och tabeller. Samtliga butiker informerades om projektet i ett informationsbrev som skickades ut innan de första inspektionerna, se bilaga 1.

Bakgrund

Risker med kemiska produkter

Kemiska produkter, framförallt olika typer av rengöringsprodukter, är orsaken bakom många oavsiktliga förgiftningar bland barn (Arnold & Numanoglu, 2017; Presgrave et al., 2008; Sawalha, 2007; Soori, 2001). De flesta oavsiktliga förgiftningar sker i hemmet på grund av att kemikalierna inte förvaras oåtkomligt för barn, men många oavsiktliga förgiftningar sker också på grund av att produkterna används på fel sätt. I Sverige är hushållskemikalier den vanligaste orsaken till förgiftningstillbud bland barn, men många olyckstillbud inträffar också bland vuxna (Giftinformationscentralen, 2019, 2023b). Enligt Giftinformationscentralen (2019) är de flesta tillbud med hushållskemikalier bland barn inte så allvarliga och kräver oftast ingen läkarvård. Det finns däremot produkter som innebär större risk för mer allvarliga utfall även vid små mängder. Exempel på sådana produkter är frätande kemikalier som ammoniak, kaustiksoda, propplösare och avkalkningsmedel (Giftinformationscentralen, 2019). Arnold och Numanoglu (2017) påpekar att exponeringen för frätande produkter har blivit ett problem i takt med ökad användning av natriumhydroxid i olika rengöringsprodukter och även kaustiksoda som till viss del också består av natriumhydroxid. Förtäring av frätande produkter kan orsaka allvarlig förgiftning i mag- och tarmkanalen (Presgrave et al., 2008; Rafeey et al., 2016). Syror kan orsaka värre frätskador än basiska produkter framförallt vid oavsiktlig förtäring. Oavsiktlig förtäring av produkter med lågt respektive högt pH värde kan orsaka frätskador i bland annat munnen, magen och luftvägarna (Arnold & Numanoglu, 2017). Olika typer av blekmedel kan skada slemhinnorna, irritera mag- och tarmkanalen, orsaka skador i öron, näsa och hals samt ge upphov till astmasymtom. På grund av att blekmedel reagerar med syror för att producera klorgas kan inandning av den bildade gasen, även vid ytterst små mängder, leda till akuta lungskador (Sawalha, 2007).

Andra vanliga produkter som innebär allvarliga risker är lösningsmedel och bränslen av petroleumtyp som tändvätska, lacknafta, lampolja, bensin och fotogen (Giftinformationscentralen, 2019). Det beror på att sådana produkter vid förtäring lätt kan glida ned i luftvägarna och orsaka en kemisk lunginflammation. Vid olyckor med den typen av produkter är det därför viktigt att rätt åtgärder vidtas snabbt samtidigt som sådana fall oftast också kräver observation eller vård på sjukhus

(Giftinformationscentralen, 2019). När det kommer till olyckstillbud bland vuxna brukar det oftast handla om olyckor i form av stänk i ögonen eller inandning av ångor i samband med till exempel städning, målning eller reparationer (Giftinformationscentralen, 2023a).

Både Hall et al. (2020) och Presgrave et al. (2008) påpekar att en riskfaktor som har visat sig leda till oavsiktliga förgiftningar både hos barn och vuxna är förvaring av kemiska produkter i annan förpackning än originalförpackningen. De vanligaste exponeringsvägarna är förtäring eller kontakt med frätande produkter på hud eller ögon. Presgrave et al. (2008) understryker också att de produkter som oftast är inblandade i olyckor med kemiska produkter är blekmedel, petroleumdestillat, olika typer av bekämpningsmedel, tvättmedel och frätande produkter. Bosshart et al. (2022) och Presgrave et al. (2008) betonar vikten av att förvara kemiska produkter på ett säkert sätt och oåtkomligt för barn för att i sin tur minska risken för olyckor.

Statistik om kemikalierelaterade olyckor i Sverige

Kemiska produkter är det vanligaste förgiftningsmedlet bland barn under 10 år och står för 39 % av antalet förgiftningar/tillbud. Enligt Giftinformationscentralen (2023b) var intag av produkter som innebär risk för frätskador den vanligaste typen av tillbud som föranledde sjukvård. Exempel på sådana produkter är som tidigare nämnts propplösare, ugnrensning, rengöringsmedel och avkalkningsmedel. Giftinformationscentralen (2023b) understryker att propplösare är en produkt där det vid olyckor är viktigt att agera snabbt eftersom stänk i ögat, spill på huden eller om ett barn skulle smaka på propplösare kan leda till allvarliga och bestående skador i ögonen, på huden eller i munnen. Vid sådana olyckor kan även små mängder leda till svåra skador.

En annan vanlig kategori bland de fallen där barnen krävde sjukvård är produkter som innehåller petroleumdestillat och som tidigare nämnts vid förtäring kan leda till kemisk lunginflammation (Giftinformationscentralen, 2023b). En stor del av olyckstillbudet sker under sommarhalvåret när många är ute och grillar vilket innebär att det är viktigt att sådana produkter, framförallt tändvätskor, förvaras oåtkomligt för barn trots att de oftast brukar vara försedda med barnskyddande förslutning (Giftinformationscentralen, 2021). För ungdomar mellan 10–19 år utgjorde förgiftningar/tillbud med kemiska produkter 12 % av fallen medan det för vuxna var 25 % av det totala antalet förgiftningar/tillbud (Giftinformationscentralen, 2023b). Bland vuxna var de kemikalier som oftast föranledde sjukhusvård även i det här fallet produkter med risk för frätskador. Exponeringen skedde främst genom förtäring eller inandning, men stänk i ögonen var också ett vanligt exponerings sätt. För vuxna gällde

däremot en del av förgiftningarna/tillbudna avsiktlig förgiftning som huvudsakligen skedde via förtäring av en kemisk produkt (Giftinformationscentralen, 2023b).

CLP- förordningen

CLP-förordningen är en EU-förordning som bland annat innehåller regler för att klassificera, märka och förpacka kemiska produkter (Kemikalieinspektionen, 2021a). CLP står för ”Classification, Labelling and Packaging” och det är genom märkningen på förpackningen som information angående faror och hur produkten kan användas säkert ska framgå. Alla som säljer kemiska produkter ansvarar för att produkterna uppfyller kraven i CLP- förordningen (Kemikalieinspektionen, 2021a). Ansvar och skyldigheter enligt CLP- förordningen varierar beroende på vilken roll företaget har i leverantörskedjan men alla leverantörer har däremot ett ansvar för att märkning och förpackning är korrekt utformade i enlighet med lagstiftningen. Med leverantör avses tillverkare och importörer samt distributörer och återförsäljare (Kemikalieinspektionen, 2021a).

I CLP-förordningen finns kriterier som används för att bedöma farorna och i de fall ett ämne eller blandning uppfyller något/några av kriterierna klassificeras det som farligt (Kemikalieinspektionen, 2021a). Olika faroklasser beskriver i sin tur typen av fara till exempel ”Frätande eller irriterande på huden”. Ett ämne eller blandning kan uppfylla kriterierna för att klassificeras i flera olika faroklasser som i sin tur är indelade i olika farokategorier som anger graden av fara till exempel ”Frätande eller irriterande på huden, kategori 1B” (Kemikalieinspektionen, 2021a). Varje faroklass och kategori tillhör särskilda faroangivelser som beskriver faran exempelvis ”Orsakar allvarliga frätskador på hud och ögon”. Det är den klassificeringen som sedan avgör vilken märkning produkten ska ha och hur den ska förpackas till exempel om produkten kräver barnskyddande förslutning eller kännbar varningsmärkning (Kemikalieinspektionen, 2021a).

Barnskyddande förslutning

Vissa kemiska produkter behöver förses med en barnskyddande förslutning för att på det sättet minska risken för att barn skadas av innehållet (Kemikalieinspektionen, 2020, 2021b, 2023a). De produkter som enligt reglerna behöver en sådan förslutning är produkter som säljs till allmänheten och som är klassificerade och märkta med vissa specifika faroangivelser, se tabell 1. Utformningen av den barnskyddande förslutningen kan se olika ut (se figur 1) men det som är gemensamt är att de ska vara

testade och uppfylla vissa kvalitetskrav som finns beskrivna i två olika standarder. Den ena standarden gäller för återförslutbara förpackningar medan den andra är en standard för icke återförslutbara förpackningar. Förpackningar som inte är återförslutbara kan därmed enbart förses med en engångsspärr medan det för återförslutbara förpackningar är viktigt att de är försedda med ett barnskydd som fungerar under hela produktens livslängd (Kemikalieinspektionen, 2021b, 2023a). På grund av sina kemiska egenskaper kan vissa kemiska produkter som till exempel tändvätska påverka förpackningen och leda till att barnskyddet förlorar sin funktion över tid. Kemikalieinspektionen (2023a) påpekar därför att det är viktigt för butiker som säljer sådana produkter att ha rutiner för att kontrollera att den barnskyddande förslutningen fungerar på produkterna som står på hyllorna.

Undantag från testning omfattar produkter som kräver användning av verktyg för att komma åt innehållet, till exempel färgburkar (Kemikalieinspektionen, 2021b, 2023a). Undantag från krav på barnskyddande förslutning gäller däremot produkter i aerosolbehållare (sprayburkar) eller i förpackningar med förseglade sprayanordningar, vilket innebär att spraydelen ska sitta fast mot flaskan så att den inte kan avlägsnas. Det gäller dock enbart om produkten endast har klassificeringen ”Fara vid aspiration” med faroangivelsen ”Kan vara dödligt vid förtäring om det kommer ner i luftvägarna”. Har produkten ytterligare klassificeringar varav någon av de innebär krav på barnskydd ska även aerosoler förses med en sådan förslutning (Kemikalieinspektionen, 2021b, 2023a). Regler om förpackning av kemiska produkter återfinns i artikel 35 i CLP-förordningen. Specifika regler och krav gällande barnskyddande förslutning finns dessutom i avsnitt 3.1 i bilaga II (Förordning 1272/2008; Kemikalieinspektionen, 2021b).

Figur 1: Samtliga bilder visar olika typer av barnskyddande förslutning. På locken framgår vilken koordinat som ska användas för att öppna förslutningen.

Kännbar varningsmärkning

Kännbar varningsmärkning är ett krav på kemiska produkter som säljs till allmänheten och är märkta med vissa faroangivelser (se tabell 1). Den kännbara varningsmärkningen har i uppgift att informera personer med nedsatt syn om att en förpackning innehåller en farlig kemisk produkt (Kemikalieinspektionen, 2020, 2021b, 2023a). Det finns även i det här fallet en standard som beskriver utformningen som storlek, form och placering av den här typen av märkning. En kännbar varningsmärkning ska i normalfallet vara placerad maximalt 50 millimeter från förpackningens botten med triangelns spets pekandes uppåt. Det finns däremot vissa undantag. På aerosoler ska den kännbara varningsmärkningen i regel finnas på själva sprayknappen och på förpackningar utan botten till exempel tuber, ska den vara placerad på ”kragen” närmast korken (Kemikalieinspektionen, 2021b, 2023a). Den kännbara varningsmärkningen ska alltid vara placerad på den innersta förpackningen vilket innebär att eventuella ytterförpackningar inte behöver förses med en sådan märkning. Ytterligare saker som är viktiga vid utformningen av en kännbar varningsmärkning är att den inte ska kunna förväxlas med eventuella andra mönster på förpackningen och att det dessutom är viktigt att den förblir kännbar under hela produktens livslängd. Märkningen kan antingen vara instansad i förpackningsmaterialet eller fästas på förpackningen i form av en klisterlapp (se figur 2). I de fall den placeras i form av en klisterlapp är det viktigt att se till att märkningen sitter kvar under hela produktens livslängd (Kemikalieinspektionen, 2021b, 2023a).

Produkter som är undantagna från kravet på kännbar varningsmärkning är transportabla gasflaskor och produkter i aerosolbehållare eller i förpackningar med förseglade sprayanordningar om de enbart har klassificeringen ”Fara vid aspiration” märkt med frasen ”Kan vara dödligt vid förtäring om det kommer ner i luftvägarna” (Kemikalieinspektionen, 2021b, 2023a). Vid klassificeringar för flera faror som medför krav på kännbar varningsmärkning gäller inte undantaget. Regler kring förpackning av kemiska produkter återfinns även i det här fallet i artikel 35 i CLP- förordningen medan specifika regler och krav för kännbar varningsmärkning finns i avsnitt 3.2 i bilaga II i CLP- förordningen (Förordning 1272/2008; Kemikalieinspektionen, 2021b).

Figur 2: Visar hur den kännbara varningsmärkningen har utformats på några olika kemiska produkter.

Tabell 1: Faroangivelser som ställer krav på barnskyddande förslutning respektive kännbar varningsmärkning.

Faroangivelser	Signalord/Faropiktogram	Barnskyddande förslutning	Kännbar varningsmärkning
Dödligt vid förtäring (H300) Dödligt vid hudkontakt (H310) Dödligt vid inandning (H330) Giftigt vid förtäring (H301) Giftigt vid hudkontakt (H311) Giftigt vid inandning (H331) <i>Produkter märkta med ovanstående faroangivelser får inte användas av privatpersoner utan särskilt tillstånd. Enstaka undantag finns.</i>	Fara		Ja
Skadligt vid förtäring (H302) Skadligt vid hudkontakt (H312) Skadligt vid inandning (H332)	Varning		Nej
Orsakar organskador (H370) <i>Produkter märkta med ovanstående faroangivelser får inte användas av privatpersoner utan särskilt tillstånd. Enstaka undantag finns.</i>	Fara		Ja
Orsakar organskador genom lång eller upprepad exponering (H372)	Fara		Ja
Kan orsaka organskador (H371) Kan orsaka organskador genom lång eller upprepad exponering (H373)	Varning		Nej
Orsakar allvarliga frätskador på hud och ögon (H314) <i>Vissa produkter med den här faroangivelsen får inte användas av privatpersoner utan särskilt tillstånd.</i>	Fara		Ja
Kan vara dödligt vid förtäring om det kommer ner i luftvägarna (H304) <i>Finns vissa undantag för aerosoler och behållare med förseglad sprayanordning.</i>	Fara		Ja
Kan orsaka allergi- eller astmasymtom eller andningssvårigheter vid inandning (H334)	Fara		Nej

Misstänks kunna skada fertiliteten eller det ofödda barnet (H361) Misstänks kunna orsaka genetiska defekter (H341) Misstänks kunna orsaka cancer (H351)	Varning		Nej	Ja
Extremt brandfarlig gas (H220) Extremt brandfarlig vätska och ånga (H224) Mycket brandfarlig vätska och ånga (H225)	Fara		Nej	Ja
Brandfarligt fast ämne (H228)	Fara / varning		Nej	Ja
Brandfarlig gas (H221)	Varning – Inget faropiktogram		Nej	Ja

Utöver ovanstående faroangivelser omfattas även produkter som innehåller $\geq 3\%$ metanol eller $\geq 1\%$ diklormetan (metylenklorid) av kravet på barnskyddande förslutning och i vissa fall också kännbar varningsmärkning (Kemikalieinspektionen, 2021b, 2023a).

Ansvarsfördelning

Kemikalieinspektionens ansvar

Kemikalieinspektionen ansvarar huvudsakligen över tillsynen av primärleverantörer, det vill säga de företag som tillverkar eller för in kemiska produkter, varor eller bekämpningsmedel till Sverige och sedan säljer de vidare (Kemikalieinspektionen, 2023a). Företag som sätter sitt eget namn på produkter köpta från andra svenska leverantörer räknas också som tillverkare. Kemikalieinspektionen har också möjlighet att kontrollera och ställa krav på återförsäljare som inte är primärleverantörer, men det vanligaste är att kommunerna bedriver den tillsynen.

Kommunernas ansvar

Tillsynsansvaret över detaljhandeln tillhör de kommunala nämnderna så länge detaljhandeln inte är en primärleverantör (Kemikalieinspektionen, 2023a). När det gäller butiks kedjor, det vill säga koncerner som har försäljning i flera egna butiker, anses de enskilda butikerna inte vara primärleverantörer om butikerna har egna organisationsnummer och produkterna köps in av moderbolaget som agerar huvudkontor eller av något annat företag i koncernen. Det är i sådana fall kommunerna som bedriver tillsyn över de enskilda butikerna medan Kemikalieinspektionen ansvarar för tillsyn över huvudkontoret i deras roll som primärleverantör. Om både butiker och huvudkontor istället har samma organisationsnummer är bedömningen att butiken ska ses som primärleverantör för produkter som ett huvudkontor med samma organisationsnummer är primärleverantör för (Kemikalieinspektionen, 2023a).

Detaljhandelns och primärleverantörernas ansvar

Samtliga företag i distributionskedjan har ett ansvar för att se till att de kemiska produkter som säljs är korrekt märkta och förpackade enligt lagstiftningen (Kemikalieinspektionen, 2020, 2021a, 2023a). Återförsäljaren ansvarar för att de produkter som säljs är korrekt märkta och förpackade, vilket innebär att det är viktigt med fungerande rutiner (Kemikalieinspektionen, 2018). I de fall en produkt till exempel saknar kännbar varningsmärkning är det butiksinnehavarens uppgift att se till att produkten inte når ut till konsumenterna innan bristen är åtgärdad. Primärleverantören har det största ansvaret för att produkterna följer reglerna eftersom det är de som gör produkterna tillgängliga på den svenska marknaden. På grund av att de har det största ansvaret är straffbestämmelserna vid potentiella brister

också högre. Till exempel får primärleverantörerna en högre miljöstraffavgift (MSA) än återförsäljarna om tydlig varningsmärkning saknas och vid avsaknad av barnskyddande förslutning är det för primärleverantörerna till och med ett potentiellt miljöbrott enligt miljöbalken medan en återförsäljare istället får betala en MSA (Kemikalieinspektionen, 2023a).

Metod

För att besvara den här studiens frågeställningar genomfördes en fältstudie i form av tillsynsbesök i butiker inom Burlövs kommun (Veronelli, 2021). För att öka studiens validitet och reliabilitet var det viktigt att utforma en tydlig urvals- och utförandemetod (Bryman, 2018; Eriksson Barajas et al., 2013).

Urval av butiker

Ungefär två veckor innan de första tillsynsbesöken skickades ett informationsbrev ut till alla butiker som säljer kemiska produkter avsedda för allmänheten i Burlövs kommun (se bilaga 1). Informationsbrevet skrevs utifrån en mall som fanns tillgänglig bland det utdelade materialet från Kemikalieinspektionen (Kemikalieinspektionen, 2023b). I informationsbrevet framgick att Miljö- och byggnämnden i Burlövs kommun från och med vecka 15 kommer att genomföra oanmälda inspektioner med fokus på kontroll av barnskyddande förslutning och kännbar varningsmärkning på kemiska produkter. Det underströks att tillsynen är en del av Kemikalieinspektionens samverkansprojekt samt bifogades relevanta dokument och faktablad om märkning och ansvar gällande kemiska produkter i butiker. I informationsbrevet betonades också att resultatet från inspektionerna kommer utgöra en del av ett examensarbete och att alla butiker kommer att hållas anonyma. Inför inspektionerna lästes dessutom relevant material igenom för att effektivisera tillsynen så mycket som möjligt.

Urvalet av butiker genomfördes i form av ett strategiskt urval i enlighet med Eriksson Barajas et al. (2013) där målet var att enbart besöka större fysiska butiker med ett bredare sortiment av kemiska produkter. Eriksson Barajas et al. (2013) skriver att valet av miljöer vid ett strategiskt urval bestäms utifrån studiens syfte vilket innebär att de personer eller miljöer som utgör ett urval delar vissa karakteristika. På grund av att studien avgränsades till två specifika regler nämligen barnskyddande förslutning och kännbar varningsmärkning som i sin tur enbart är ett krav på produkter med specifika faroangivelser (se tabell 1) ansågs det vara lämpligast att välja butiker där det med stor sannolikhet skulle finnas tillräckligt många produkter att kontrollera. Urvalet genomfördes i samråd med extern handledare som är miljöinspektör i Burlövs kommun.

Utförande

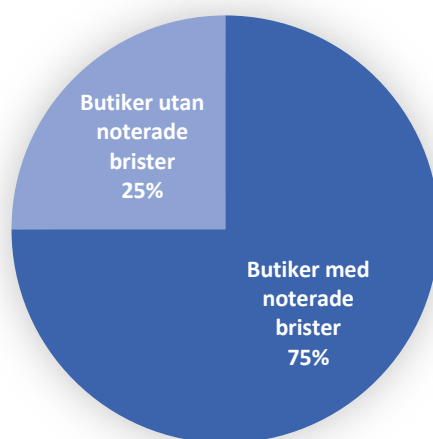
Tillsynsbesöken fördelades och genomfördes under 4 dagar nämligen den 13/4, 19/4, 20/4 och 26/4–2023. De tre första tillsynsbesöken som hölls den 13/4–2023 genomfördes med hjälp av extern handledare medan resterande inspektioner genomfördes på egen hand. Totalt inspekterades 8 butiker och det tog i majoriteten av fallen omkring 30 minuter per besök. Under tillsynsbesöken användes en checklista som tillhandahållits av Kemikalieinspektionen (bilaga 2) för att dokumentera vilka produkter som har kontrollerats samt eventuella brister (Kemikalieinspektionen, 2023b). Checklistan justerades eftersom ursprungsversionen inte inkluderade kännbar varningsmärkning. På plats i butikerna var målet att kontrollera 10 unika produkter per butik, det vill säga antalet kontrollerade produkter exklusive tillhörande exemplar, som hade faroangivelser som ställer krav på barnskyddande förslutning och därmed också kännbar varningsmärkning. De produkter med faroangivelser som ställer krav på barnskyddande förslutning har också krav på kännbar varningsmärkning (tabell 1) vilket innebär att båda kontrollpunkterna undersöktes på exakt samma produkter. Flera exemplar av varje produkt kontrollerades. Enligt checklistan som användes vid inspektionerna (bilaga 2) räknades de tillhörande exemplaren av samma produkt, oavsett antal, som en unik produkt. Det innebär att även produkter med brister räknades som en unik produkt med brist oavsett om samtliga exemplar eller enbart enstaka var bristfälliga. Produkterna fotograferades för att sedan efter varje tillsynsbesök kunna dokumentera samtliga kemikalier som kontrollerats och eventuella brister som upptäcktes vid besöken.

Efter tillsynsbesöken skrevs inspektionsrapporter som skickades till respektive kontrollerad butik. Inspektionsrapporterna skrevs utefter en mall tilldelad av Kemikalieinspektionen som sedan justerades för att passa Burlövs kommuns format gällande typsnitt och så vidare, se bilaga 3 (Kemikalieinspektionen, 2023b). När samtliga inspektioner hade genomförts sammanställdes resultatet i olika tabeller och diagram för att kunna göra en analys och tolka resultatet. I de fall det rådde osäkerhet kring en produkts märkning och förslutning användes de dokumenterade bilderna för att reda ut frågorna med hjälp av Kemikalieinspektionens vägledande dokument (Kemikalieinspektionen, 2023a). Vid upptäckta brister påpekades i inspektionsrapporterna lämpliga åtgärder som butikerna bör vidta och som vid senare tillfällen i de fall det behövs, kommer att följas upp av Miljö- och byggnämnden i Burlövs kommun.

Resultat

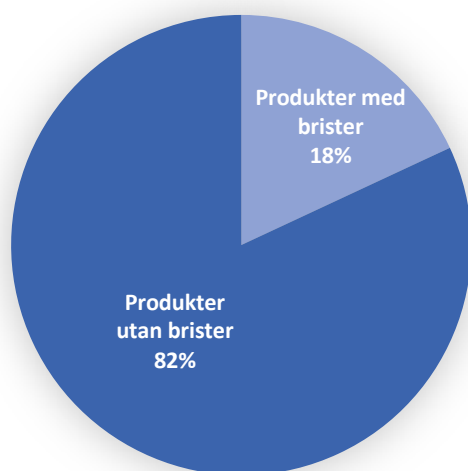
Översiktlig sammanställning

I de totalt 8 inspekterade butikerna kontrollerades sammanlagt 72 unika produkter (produkter exklusive tillhörande exemplar). I 3 av 8 butiker uppgick inte antalet produkter som kräver barnskydd och kännbar varningsmärkning till 10 produkter per butik, vilket innebär att det antalet som fanns tillgängligt kontrollerades. I två av butikerna fanns totalt 7 produkter med krav på barnskyddande förslutning per butik och i den andra blev det sammanlagt 8 produkter. För resterande butiker blev det totala antalet kontrollerade produkter 10 stycken per butik. Brister uppvisades i 6 av 8 butiker vilket är 75 % av inspektionerna. Det innebär att enbart 2 butiker (25 %) klarade sig utan några noterade brister, se figur 3. Den faroangivelse som förekom på flest antal produkter (44 stycken) var ”Orsakar allvarliga frätskador på hud och ögon”, medan resterande 28 unika produkter hade faroangivelsen ”Kan vara dödligt vid förtäring om det kommer ner i luftvägarna”.

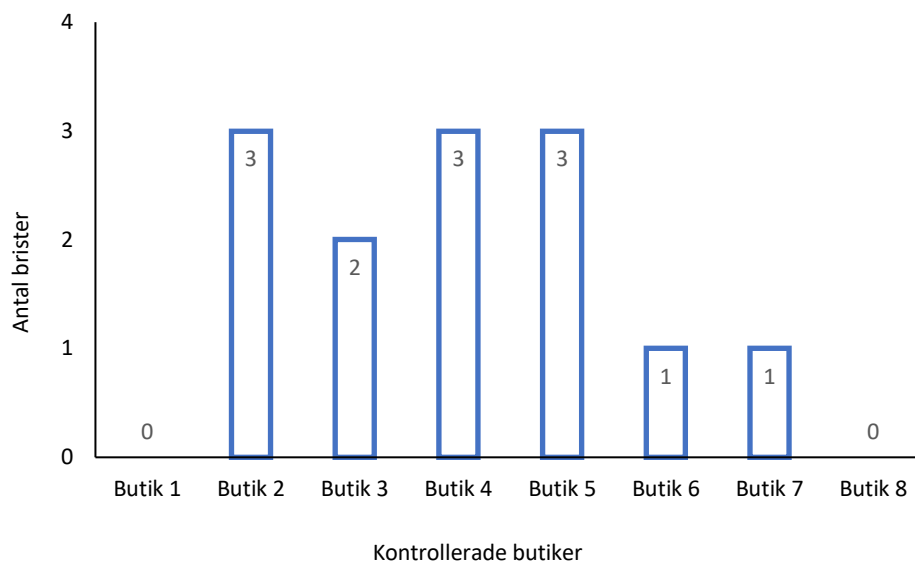

Figur 3: Fördelningen av butiker med respektive utan brister. Totalt kontrollerades 8 butiker varav 6 butiker hade någon form av brist.

Av de totalt 72 kontrollerade unika produkterna noterades brister på 13 produkter vilket motsvarar 18 % av de kontrollerade produkterna (se figur 4). I tre av butikerna med noterade brister upptäcktes totalt 3 brister per butik, vilket också var det högsta antalet brister som noterades i en och samma butik. För resterande 3 butiker noterades antingen 2 eller 1 brist/brister per butik, se figur 5. Två butiker hade inga noterade brister. För en specifik sammanställning av data per butik se bilaga 4.

Figur 4: Fördelningen av produkter med respektive utan brister. Totalt kontrollerades 72 unika produkter varav 13 produkter hade någon form av brist.

Figur 5: Antalet noterade brister per butik.

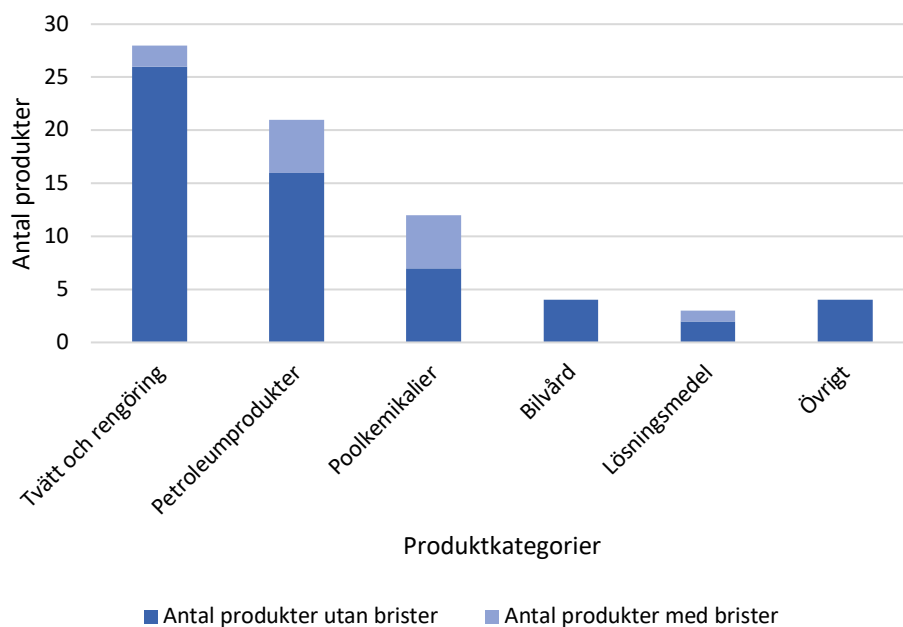
Produktkategorier

Under inspektionerna kontrollerades många olika produkter inom olika kategorier, se tabell 2. Antalet noterade brister per produktkategori är sammanställda utifrån antalet unika produkter med brist. Det innebär att en produkt räknas som en unik produkt med brist oavsett om enbart ett fåtal eller samtliga exemplar var bristfälliga. Den största produktkategorin sett till antalet kontrollerade unika produkter var ”Tvätt och rengöring” där totalt 28 unika produkter kontrollerades och som omfattade flera olika typer av produkter som tralltvätt, kaustiksoda, propplösare och kalklösare. Antalet noterade brister inom den kategorin var 2. Den näst största kategorin där totalt 21 unika produkter kontrollerades var ”Petroleumprodukter”. I den kategorin ingår produkter som tändvätska, lysfotogen, lampolja och lacknafta där totalt 5 brister noterades. Inom kategorin ”Poolkemikalier” kontrollerades 12 unika produkter och där ingår olika typer av klorprodukter och andra sorters rengöringsprodukter för pooler. I den här kategorin noterades också 5 brister. Resterande 3 kategorier utgör de mindre kategorierna och där ingår ”Bilvård” med 4 kontrollerade unika produkter och inga noterade brister, ”Lösningsmedel” med 3 kontrollerade unika produkter och 1 noterad brist samt kategorin ”Övrigt” där produkter som impregnering och olika typer av tillsatsmedel ingår. I den sistnämnda kategorin ingår 4 unika produkter utan några

noterade brister. För en sammanställning av produkter med respektive utan brister per produktkategori se figur 6.

Tabell 2: Antalet kontrollerade unika produkter och antalet noterade brister inom respektive produktkategori. Det totala antalet kontrollerade unika produkter var 72. Totalt upptäcktes 13 brister. Inom parentes ges exempel på vilka typer av produkter som har kontrollerats inom respektive produktkategori.

Produktkategori	Antal kontrollerade unika produkter inom kategorin	Noterades brister inom kategorin? (Ja/Nej)	Antal noterade brister per produktkategori
Tvätt och rengöring (t.ex. tralltvätt, propplösare, kaustiksoda och kalklösare)	28 (39 %)	Ja	2 (15 %)
Petroleumprodukter (t.ex. tändvätska, lampolja och lacknafta)	21 (29 %)	Ja	5 (39 %)
Poolkemikalier (t.ex. olika typer av klor och rengöringsprodukter för pooler)	12 (17 %)	Ja	5 (38 %)
Bilvård (t.ex. kallavfettning och bränsletillsatser)	4 (5 %)	Nej	0
Lösningsmedel (t.ex. balsamterpentin och limtvätt)	3 (4 %)	Ja	1 (8 %)
Övrigt (t.ex. impregnering och olika typer av tillsatsmedel)	4 (6 %)	Nej	0

Figur 6: Fördelningen av produkter med respektive utan brister per produktkategori. Totala antalet kontrollerade unika produkter var 72 stycken varav 13 produkter hade någon form av brist.

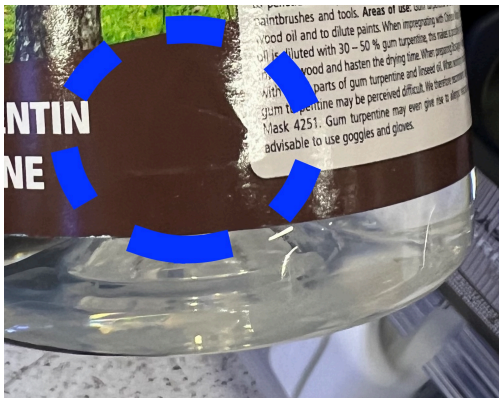
Noterade brister

I 3 av 8 butiker noterades produkter där den barnskyddande förslutningen inte var ordentligt åtdragen. Sammanlagt i de tre butikerna hittades 5 unika produkter med den typen av brist. I samtliga fall räckte det med att försluta produkterna rätt för att barnskyddet skulle aktiveras igen. Som tidigare nämnts brukar de flesta produkter som har en barnskyddande förslutning ha en angiven koordination på locket som ska användas för att öppna förpackningen. På de produkter där barnskyddet satt löst behövde inte de angivna koordinationerna som står angivna på locket användas utan produkterna gick att öppna genom att enbart vrida på locket. Bristen förekom på 1 produkt inom kategorin ”Petroleumprodukter” och 4 produkter som tillhörde kategorin ”Poolkemikalier”. Figur 7 visar locket på en av produkterna där den barnskyddande förslutningen inte var ordentligt åtdragen.

Figur 7: En av produkterna där den barnskyddande förslutningen inte var ordentligt åtdragen.

En vanligt förekommande brist som upptäcktes i 4 av 8 butiker på totalt 5 unika produkter var delvis/helt övertäckt kännbar varningsmärkning. I en av butikerna hittades 1 unik produkt där den kännbara varningsmärkningen var helt övertäckt, se figur 8. I det specifika fallet var den kännbara varningsmärkningen stansad på produkten men helt övertäckt av etiketten som satt runt förpackningen vilket gör att den kännbara varningsmärkningen förlorar sin funktion. För resterande 4 produkter var den kännbara varningsmärkningen delvis övertäckt (figur 9). 1 produkt tillhörde kategorin ”Lösningsmedel” och 4 produkter återfanns i kategorin ”Petroleumprodukter”.

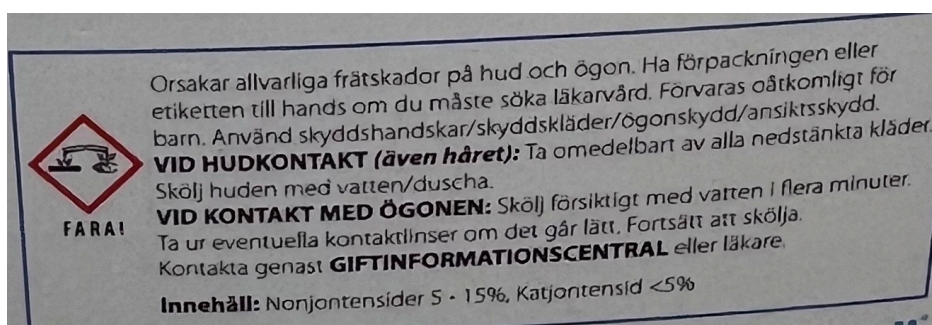

Figur 8: Produkten som hade en helt övertäckt kännbar varningsmärkning.

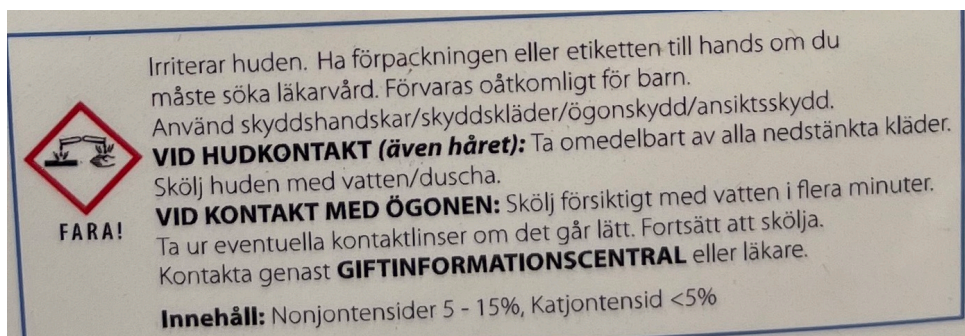

Figur 9: Två av produkterna där den känbara varningsmärkningsen var delvis övertäckt.

I en av de kontrollerade butikerna upptäcktes en ovanlig brist där exakt samma produkt hade olika faroangivelser på de utställda exemplaren i butiken, jämför figur 10 och 11. Några av exemplaren var märkta med faroangivelsen "Irriterar huden" medan resten var märkta med "Orsakar allvarliga frätskador på hud och ögon". Skillnaden mellan de två faroangivelserna är att produkter märkta med "Irriterar huden" varken bör vara försedda med barnskydd eller känbar varningsmärkning medan faroangivelsen "Orsakar allvarliga frätskador på hud och ögon" ställer krav på både barnskyddande förslutning och känbar varningsmärkning, se tabell 1. De exemplaren som var märkta med "Irriterar huden" saknade därmed känbar varningsmärkning medan de andra var försedda med en sådan märkning. Dessutom var exemplaren som hade faroangivelsen "Irriterar huden" märkta med fel signalord och faropiktogram. Produkter märkta med faroangivelsen "Irriterar huden" bör vara märkta med faropiktogrammet som utgörs av ett utropstecken och med signalordet "Varning" (Kemikalieinspektionen, 2020). Produkten där bristen återfanns tillhörde kategorin "Tvätt och rengöring".

Figur 10: Produkten där samma produkt hade olika faroangivelser på de utställda exemplaren. Det här är produkten märkt med "Orsakar allvarliga frätskador på hud och ögon".

Figur 11: Produkten där samma produkt hade olika faroangivelser på de utställda exemplaren. Det här är bild på ett av exemplaren som var märkt med "Irriterar huden". Dessutom var produkten försedd med fel signalord och faropiktogram.

Under inspektionerna upptäcktes också andra brister som underströks i inspektionsrapporterna. I en butik hittades en produkt där den kännbara varningsmärknings utformad i form av en klisterlapp som satt löst och därmed riskerade att lossna från förpackningen, se figur 12. Produkten tillhörde kategorin "Tvätt och rengöring". På ytterligare en annan produkt kom det ut pulver ur förpackningen när den barnskyddande förslutningen vreds om. Den produkten tillhörde kategorin "Poolkemikalier".

Figur 12: Produkten där den kännbara varningsmärknings utformad som en klisterlapp som satt löst på ena sidan.

Under inspektionerna upptäcktes även en produkt där det var osäkert om den var försedd med barnskyddande förslutning (figur 13). Produkten hade faroangivelsen "Orsakar allvarliga frätskador på hud och ögon" vilket ställer krav på barnskyddande förslutning (tabell 1). Locket verkade däremot vara ett lock som enbart är "svårare" att öppna första gången och som sedan efter att förpackningen är bruten fungerar som ett helt vanligt lock. Dessutom hade locket inga angivna koordinater (jämför med

figur 1). Kemikalieinspektionen informerades om den här produkten och tog över ansvaret eftersom butiken där produkten återfanns i det här fallet också är primärleverantören (Kemikalieinspektionen, 2023a). Den produkten tillhörde också kategorin ”Poolkemikalier” men räknades inte in i antalet brister eftersom det inte är fastställt om locket är godkänt som barnskyddande förslutning eller inte.

Figur 13: Produkten där det är osäkert huruvida locket räknas som ett barnskydd. Locket har inga angivna koordinationer.

Diskussion

Resultatdiskussion

Syftet med den här studien var att inom ramen för Burlövs kommuns kemikalietillsyn och som en del av Kemikalieinspektionens samverkansprojekt kontrollera barnskyddande förslutning och kännbar varningsmärkning på kemiska produkter som säljs i detaljhandeln inom kommunen. Resultatet visade att 6 av 8 butiker, vilket motsvarade 75 % av inspektionerna, hade någon form av brist (figur 3). Av de totalt 72 kontrollerade unika produkterna noterades brister på 13 produkter vilket motsvarade 18 % av de kontrollerade produkterna (figur 4). Under inspektionerna kontrollerades produkter inom olika kategorier. Den största produktkategorin var ”Tvätt och rengöring” som följs av ”Petroleumprodukter”, ”Poolkemikalier”, ”Lösningsmedel” och kategorin ”Övrigt” (tabell 2 & figur 6). Flest brister identifierades i kategorierna ”Petroleumprodukter” och ”Poolkemikalier” där totalt 5 brister upptäcktes i respektive kategori, se tabell 2. De mest förekommande bristerna var ej ordentligt åtdragen barnskyddande förslutning och delvis/helt övertäckt kännbar varningsmärkning. Utöver den typen av brister upptäcktes även andra brister som kännbar varningsmärkning i form av en klisterlapp som satt löst, en produkt med olika märkning på de utställda exemplaren och en produkt som hade ett lock där det var osäkert om det var att anse som barnskyddande förslutning. Som tidigare nämnts har samtliga företag i distributionskedjan ett ansvar för att se till att de kemiska produkter som säljs är korrekt märkta och förpackade enligt lagstiftningen (Kemikalieinspektionen, 2023a). Den här studiens resultat visade däremot att många butiker verkar ha en bristande egenkontroll. Det i sin tur kan också peka på att det finns en kunskapsbrist hos butiksinnehavarna gällande märkning och förpackning av kemikalier. För att en butiksinnehavare ska kunna uppfylla sina skyldigheter är det viktigt att ha tillräcklig kunskap om de rådande reglerna (Kemikalieinspektionen, 2023a). Det är däremot primärleverantörerna som har det största ansvaret för att produkterna följer reglerna.

Kemiska produkter är orsaken till många oavsiktliga förgiftningar bland barn (Arnold & Numanoglu, 2017; Presgrave et al., 2008; Sawalha, 2007; Soori, 2001). Arnold och Numanoglu (2017) påpekar att de flesta oavsiktliga förgiftningar sker i hemmet på grund av att kemikalierna inte förvaras oåtkomligt för barn men också för att

produkterna används på fel sätt. För att minska risken för kemikalierelaterade olyckor är det därför viktigt att samtliga leverantörer i distributionskedjan följer lagstiftningen gällande märkning och förpackning av kemiska produkter för att på det sättet minimera riskerna för konsumenterna (Giftinformationscentralen, 2019; Kemikalieinspektionen, 2023a). Många av de produkterna som var bristfälliga tillhörde kategorin ”Petroleumprodukter” där produkter som tändvätska och lacknafta ingår. Sådana typer av produkter innebär allvarliga risker eftersom de vid förtäring lätt kan glida ned i luftvägarna och orsaka en kemisk lunginflammation (Giftinformationscentralen, 2019). Trots att tändvätskor har krav på barnskyddande förslutning är det viktigt att förvara de oåtkomligt för barn framförallt under sommaren när allt fler kommer vara ute och grilla (Giftinformationscentralen, 2021). Det är dessutom viktigt att alltid förvara en kemisk produkt i sin originalförpackning eftersom många olyckor också sker på grund av att kemiska produkter förvaras i någon annan förpackning vilket leder till förväxling (Hall et al., 2020; Presgrave et al., 2008).

Åtgärder

Under tillsynsbesöken noterades totalt 13 bristfälliga produkter. Åtgärderna som butikerna uppmanades vidta varierade beroende på typen av brist/brister som noterades vid inspektionerna. I de fallen där bristen var delvis övertäckt kändbar varningsmärkning uppmanades butikerna att inom ramen för sin egenkontroll se till att produkter som står på hyllorna inte har en övertäckt kändbar varningsmärkning. De uppmanades också kontakta sina leverantörer för att bristerna ska åtgärdas högre upp i distributionskedjan. För den produkten som hade en helt övertäckt kändbar varningsmärkning påpekades i inspektionsrapporten att butiken bör ta ned produkten från hyllorna till dess att bristen är åtgärdad samt bör butiken även i det här fallet kontakta sin leverantör för att bristen ska åtgärdas högre upp i distributionskedjan (Kemikalieinspektionen, 2023a). Om en produkt är försedd med en kändbar varningsmärkning som är övertäckt av något på förpackningen till exempel etiketten, kan däremot inte en MSA betalas ut eftersom den kända varningsmärkningen finns på förpackningen (Kemikalieinspektionen, 2023a).

För produkten med olika märkning på de utställda exemplaren kan en möjlig förklaring vara att säkerhetsdatabladet för produkten har uppdaterats och butiken därmed har kvar gamla produkter på hyllorna. Butiken uppmanades ta ned produkten från hyllorna tills bristen är åtgärdad samt kontakta leverantören för ett förtydligande kring märkningen av den produkten. Dessutom var exemplaren märkta med faroangivelsen ”Irriterar huden” försedda med fel signalord och faropiktogram (Kemikalieinspektionen, 2023a).

För de produkterna som hade dåligt åtdragen barnskyddande förslutning uppmanades butikerna att inom ramen för sin egenkontroll kontrollera att produkter som levereras till de har tillräckligt åtdragen barnskyddande förslutning samt göra stickprov på de kemiska produkter som står på hyllorna i butiken. Ibland kan vissa produkter på grund av sina kemiska egenskaper påverka förpackningen vilket leder till att barnskyddet kan förlora sin funktion över tid. Exempel på sådana produkter är tändvätskor (Kemikalieinspektionen, 2023a). Det är därför viktigt att butikerna med jämna mellanrum gör stickprov på de produkter som står på hyllorna för att upptäcka sådana brister.

Angående produkten där det var osäkert om locket var att anse som barnskyddande (se figur 13) skrevs i inspektionsrapporten att Kemikalieinspektionen har skickat en skrivelse till butiken i fråga angående utredning om barnskyddande förslutning på produkten. I och med att produkten säljs i butikens egna namn är det Kemikalieinspektionen som har tillsynsansvar på produkten vilket innebär att det fallet har överlämnats till Kemikalieinspektionen för fortsatt utredning (Kemikalieinspektionen, 2023a). Det finns produkter som kan ha en icke återförslutbar förpackning vilket i så fall skulle innebära att locket på den här produkten troligtvis uppfyller kraven för barnskyddande förslutning (Kemikalieinspektionen, 2021b, 2023a). Om utredningen däremot skulle visa att barnskyddande förslutning saknas kan det för primärleverantören innebära ett potentiellt miljöbrott enligt miljöbalken (Kemikalieinspektionen, 2023a).

Metoddiskussion

För att besvara den här studiens frågeställningar genomfördes en fältstudie i form av tillsynsbesök. Fältstudier som metod är enligt Veronelli (2021) ett effektivt sätt att skapa sig en verklighetsbild i och med att metoden utförs i naturliga miljöer. Reliabilitet, validitet och replikerbarhet är tre viktiga kriterier att beakta vid all vetenskaplig forskning (Bryman, 2018). För att öka studiens validitet och reliabilitet har studiens metod beskrivits så utförligt som möjligt och ett tydligt urval har genomförts.

Den här studien begränsades till en kommun och omfattade enbart större butiker med ett bredare sortiment av kemiska produkter vilket innebär att resultatet till viss del inte kan betraktas som generaliserbart för varken hela Burlövs kommun eller resten av Sverige. Däremot utgjorde som tidigare nämnts en del av den här studiens resultat

Kemikalieinspektionens samverkansprojekt som för 2023 handlade om kontroll av barnskyddande förslutning i detaljhandeln. Kemikalieinspektionen har därmed fått ett sammanställt underlag på samtliga kontrollerade butiker och brister som upptäcktes gällande barnskyddande förslutning från Miljö- och byggnämnden i Burlövs kommun och resterade deltagande kommuner. När Kemikalieinspektionen fått in alla rapporter från de deltagande kommunerna kommer de att publicera någon form av sammanställning av resultat där det kommer att framgå ur ett större perspektiv hur läget ser ut i flertalet kommuner i Sverige (Kemikalieinspektionen, 2018, 2023c). Det i sin tur ökar validiteten och gör resultatet mer generaliserbart.

Vidare forskning

För att få en bättre helhetsbild över kemiska produkter som säljs i detaljhandeln i Burlövs kommun, hade det varit intressant att undersöka fler aspekter gällande märkning och förpackning av kemikalier. I och med att krav på barnskyddande förslutning och kännbar varningsmärkning är begränsat till kemiska produkter med vissa specifika faroangivelser (tabell 1) kan det innebära att små butiker med ett relativt smalt utbud kemikalier troligtvis inte hade haft några produkter med de faroangivelserna. Kontroll av kemiska produkter inom e-handeln uteslöts också i den här studien på grund av arbetets begränsningar gällande tid och omfattning, men hade kunnat vara ett förslag till framtida studier. Bristerna som identifierades i de kontrollerade butikerna tyder på potentiellt bristfällig egenkontroll vilket innebär att den här studien hade kunnat inkludera intervjuer eller enkäter med fokus på butikernas egenkontroll. På grund av arbetets begränsningar uteslöts även den här aspekten, men hade kunnat vara ytterligare ett förslag till framtida studier.

Slutsats

Resultatet från den här studien visade att det förekom brister i majoriteten av de inspekterade butikerna. Dåligt åtdragen barnskyddande förslutning och delvis/helt övertäckt kännbar varningsmärkning var de mest förekommande bristerna som med en fungerande egenkontroll hade kunnat upptäckas i tid innan produkterna når ut till konsumenterna. Sedan upptäcktes även en produkt som hade en faroangivelse som ställer krav på barnskyddande förslutning men där det var osäkert om locket uppfyllde kraven för en sådan förslutning. I och med att butiken där produkten återfanns också är primärleverantören är det Kemikalieinspektionen som har tillsynsansvar över den produkten vilket innebär att de tog över det specifika ärendet. De identifierade bristerna skulle kunna tyda på potentiellt bristfällig egenkontroll. En bristande egenkontroll skulle därmed i sin tur också kunna tyda på att det finns kunskapsbrister hos butiksinnehavarna gällande kemiska produkter. På grund av den här studiens begränsningar gällande både tid och omfattning uteslöts de aspekterna men hade kunnat vara ett förslag till framtida studier eftersom det är viktigt med en fungerande egenkontroll. Det är dock primärleverantörerna som bär det största ansvaret för att kemiska produkter är märkta och förpackade i enlighet med lagstiftningen och den här studien visar på att det förekommer brister som bör åtgärdas högre upp i distributionskedjan.

Sammanfattningsvis har den här studiens resultat bidragit till att skapa en lägesbild kring hur det ser ut i butiker i Burlövs kommun gällande märkning och förpackning av kemiska produkter. Genom Kemikalieinspektionens sammanställning av samtliga deltagande kommuners resultat kommer en större bild av hur läget ser ut i detaljhandeln runt om i Sverige att skapas. Oavsett resultat är tillsynen viktig för att brister ska upptäckas och konsumenterna skyddas vilket även den här studien visar.

Tack

Jag skulle först och främst vilja rikta ett stort tack till alla på Miljö- och byggavdelningen i Burlövs kommun för en spännande och lärorik praktikperiod samt för att jag fick möjligheten att efter avslutad praktik skriva mitt examensarbete i samarbete med kommunen. Ett extra stort tack till min externa handledare Madeleine Hersenius som tipsade om det här projektet och bidrog med stort stöd och goda råd längs med hela vägen. Jag skulle också vilja tacka min interna handledare Nina Reistad som har svarat på alla mina frågor under arbetets gång och bidragit med god handledning.

Referenser

Arnold, M., & Numanoglu, A. (2017). Caustic ingestion in children – A review. *Seminars in pediatric surgery*, 26(2), 95-104.
<https://doi.org/10.1053/j.sempedsurg.2017.02.002>

Bosshart, N., Bearth, A., Wermelinger, S., Daum, M., & Siegrist, M. (2022). Seeing household chemicals through the eyes of children – investigating influential factors of preschoolers' perception and behavior. *Journal of safety research*, 83, 400–409.
<https://doi.org/10.1016/j.jsr.2022.09.015>

Bryman, A. (2018). *Sambällsvetenskapliga metoder*. (B. Nilsson, Övers.; 3 uppl.). Stockholm: Liber

Eriksson Barajas, K., Forsberg, C., & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap: Vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. Stockholm: Natur & Kultur

Felter, S. P., Daston, G. P., Euling, S. Y., Piersma, A. H., & Tassinari, M. S. (2015). Assessment of health risks resulting from early-life exposures: Are current chemical toxicity testing protocols and risk assessment methods adequate? *Critical reviews in toxicology*, 45(3), 219–244. <https://doi.org/10.3109/10408444.2014.993919>

Folkhälsomyndigheten. (6 mars 2023). *Sanktioner*.
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/miljohalsa-och-halsoskydd/tillsynsvagledning-halsoskydd/tillampa-miljobalken/sanktioner/>

Förordning 1272/2008. *Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EGG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex:32008R1272>

Giftinformationscentralen. (13 juni 2019). *Kemikalier: Förgiftningsrisker – barn*.
<https://giftinformation.se/Las-mer/forgiftningar-barn/kemiska-produkter/>

Giftinformationscentralen. (3 december 2021). *Varning för tandväsikor*.
<https://giftinformation.se/aktuellt/varning-for-tandvatskor/>

Giftinformationscentralen. (14 april 2023a). *Kemikalier*.
<https://giftinformation.se/Las-mer/forgiftningar-vuxna/kemikalier/>

Giftinformationscentralen. (2023b). *Giftinformationscentralens årsrapport 2022*.
<https://giftinformation.se/aktuellt/arsrapport-2022/>

Hall, A. H., Jacquemin, D., Henny, D., Mathieu, L., Josset, P., & Meyer, B. (2020). Corrosive substances ingestion: A review. *Critical reviews in toxicology*, 49(8), 637-669.
<https://doi.org/10.1080/10408444.2019.1707773>

Kemikalieinspektionen. (2018). *Märkning av kemiska produkter i handeln: Ett samverkansprojekt tillsammans med Sveriges kommuner* (Artikelnummer 511 270).
<https://www.kemi.se/publikationer/tillsynsrapporter/2018/tillsyn-3-18-markning-av-kemiska-produkter-i-handeln>

Kemikalieinspektionen. (2020). *Kemiska produkter i butiker: Märkning och ansvar*.
<https://www.kemi.se/publikationer/broschyrer-och-foldrar/kemiska-produkter-i-butiker---markning-och-ansvar>

Kemikalieinspektionen. (2021a). *CLP-förordningen: Klassificering, märkning och förpackning av kemiska produkter*. <https://www.kemi.se/publikationer/faktablad/clp-forordningen---klassificering-markning-och-forpackning-av-kemiska-produkter>

Kemikalieinspektionen. (2021b). *Barnskyddande förslutning och kännbar varningsmärkning*.
<https://www.kemi.se/publikationer/faktablad/barnskyddande-for Slutning-och-kannbar-varningsmarkning>

Kemikalieinspektionen. (29 juni 2022). *Så arbetar vi*. <https://www.kemi.se/om-kemikalieinspektionen/sa-arbetar-vi>

Kemikalieinspektionen. (2023a). *Detaljhandeltillsyn: Kemiska produkter*. <https://www.kemi.se/kontroll-och-tillsyn/tillsynswebben/vagledning-om-kemiska-produkter/vagledningsdokument-om-tillsyn-av-kemiska-produkter/detaljhandelstillsyn>

Kemikalieinspektionen. (10 maj 2023b). *Mallar för tillsyn och kommunikation*. <https://www.kemi.se/kontroll-och-tillsyn/tillsynswebben/samverkansprojekt-inom-tillsyn/barnskydd-2023/mallar-for-tillsyn-och-kommunikation>

Kemikalieinspektionen. (10 maj 2023c). *Samverkansprojekt inom kemikalietillsyn*. <https://www.kemi.se/kontroll-och-tillsyn/tillsynsvagledning-for-dig-som-ar-inspektor/samverkansprojekt>

Kimber, I., & Pieters, R. (2013). Household chemicals, immune function, and allergy: A commentary. *Journal of immunotoxicology*, 10(2), 169–172. <https://doi.org/10.3109/1547691X.2012.707696>

Kommunal. (u.å.). *Rapportera tillbud*. <https://www.kommunal.se/rapportera-tillbud>

Liu, X., Tan, L., Yu, I. T. S., Zhang, Z., Wong, C. Y., Guo, C., Ho, K. F., Lau, A. P. S., Yeoh, E. K., Lee, A., & Lao, X. Q. (2018). Household cleaning products and the risk of allergic dermatitis: A prospective cohort study with primary-school children. *Journal of the European Academy of Dermatology and Venereology*, 32(4), 624–631. <https://doi.org/10.1111/jdv.14680>

Miljöbalk. (1998:808). Klimat- och näringslivsdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/miljobalk-1998808_sfs-1998-808

Naturvårdsverket. (u.å.a). *Tillsyn enligt miljöbalken*. <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljobalken/tillsyn-enligt-miljobalken/om-tillsyn/definition-av-tillsyn/>

Naturvårdsverket. (u.å.b). *Egenkontroll för verksamhetsutövare*.
<https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/branscher-och-verksamheter/egenkontroll/>

Presgrave, R. D. F., Camacho, L. A. B., & Villas Boas, M. H. S. (2008). A profile of unintentional poisoning caused by household cleaning products, disinfectants and pesticides. *Cadernos de Saúde Pública*, 24, 2901–2908.

Rafeey, M., Ghoiazdeh, M., Sheikhi, S., & Vahedi, L. (2016). Caustic ingestion in children: A systematic review and meta-analysis. *Journal of caring sciences*, 5(3), 251–265.
<https://doi.org/10.15171%2Fjcs.2016.027>

Rienecker, L., & Stray Jørgensen, P. (2017). *Att skriva en bra uppsats*. (A. Lagerhammar, Övers.; 4 uppl.) Liber. (Originalutgåvan publicerad 2012)

Sawalha, A. F. (2007). Storage and utilization patterns of cleaning products in the home: Toxicity implications. *Accident Analysis & Prevention*, 39(6), 1186–1191.
<https://doi.org/10.1016/j.aap.2007.03.007>

Soori, H. (2001). Developmental risk factors for unintentional childhood poisoning. *Saudi medical journal*, 22(3), 227–230.

Veronelli, S. (2021). *Fieldwork Ready: An introductory guide to field research for agriculture, environment and soil scientists*. Wiley.

Bilaga 1: Informationsbrevet

**Burlövs
kommun**

SKRIVELSE

1/2

DATUM
2023-03-31

DIARIENUMMER
MBN-2023-307

Miljö- och byggavdelningen
040-625 60 00

ADRESS

Vi vill göra en inspektion hos er

I år samarbetar Sveriges kommuner och Kemikalieinspektionen i en tillsynskampanj om kemiska produkter i detaljhandeln. Som en del av projektet vill vi på kommunens miljöenhet besöka er för att göra en inspektion.

Under inspektionen kommer vi att kontrollera att kemiska produkter som kräver barnskyddande förslutning har en sådan förslutning och att den fungerar.

Vad är barnskyddande förslutning och vilka produkter kräver en sådan?

Om du säljer kemiska produkter är det ditt ansvar att se till att produkterna är förpackade på rätt sätt. I vissa fall innebär det att det kan finnas krav på att förpackningen ska vara försedd med en barnskyddande förslutning om de säljs till allmänheten. Reglerna om barnskyddande förslutning gäller för produkter som har en klassificering att de kan ge allvarliga hälsofaror. Det kan till exempel handla om frätande produkter och produkter som kan ge kemisk lunginflammation om innehållet hamnar i luftströmen. Dessa produkter har en särskild märkning, så ni kan själva kontrollera att reglerna följs för de produkter där barnskyddande förslutning är aktuellt.

Den barnskyddande förslutningen ska göra det svårt för små barn att komma åt innehållet genom att förpackningen kräver viss koordination för att öppnas. Förslutningarna kan se olika ut, men de ska vara testade och uppfylla vissa kvalitetskrav i standarder.

Utöver kontrollen av barnskyddande förslutningar kommer vi även att kontrollera att förpackningen har en kännbar (taktill) varningsmärkning när det krävs. Den kännbara varningsmärkningen består oftast av en upphöjd triangel som placeras direkt på förpackningen.

Kemikalierreglerna i Sverige baseras på EU-lagstiftning. I CLP-förordningen (EG nr 1272/2008) finns reglerna för hur kemiska produkter som sätts ut på marknaden ska förpackas för att människors hälsa och miljön inte ska komma till skada.

Hur kommer inspektionen att gå till

Inspektionen kommer att ske oanmänt, med start under vecka 15. Inför besöket rekommenderar vi er att läsa igenom information som länkas nedan och kontrollera att kemiska produkter i er butik är rätt märkta och förslutna. Detta för att undvika onödiga miljöstraffavgifter.

Burlövs kommun
Miljö- och byggavdelningen
burlovs.kommun@burlov.se

POSTADRESS:
Box 53, 232 21, ARLÖV
BESÖK:
Kärleksgatan 6, Arlov

BURLÖVS KOMMUN
Direkt: 040-625 60 00
Fax: 040-43 51 12

Org.nr: 212000-1025
Bankgiro: 650-3890
Plusgiro: 112010-4

Kemiska produkter i butiker – märkning och ansvar:

(<https://www.kemi.se/publikationer/broschyror-och-foldrar/kemiska-produkter-i-butiker---markning-och-ansvar>)

Resultatet av kontrollerna kan komma att användas i ett examensarbete. Företagsnamn kommer inte att framgå i arbetet.

Tillsynsavgift

Avgift kommer att tas ut för tillsynen enligt bestämmelserna i miljöbalken med tillhörande förordningar. Taxan är fastställd av Kommunfullmäktige och uppgår för närvarande till 1197 kronor per timme.

Bilaga 2: Checklista

CHECKLISTA

SAMVERKANSPROJEKT: TILLSYN AV BARNSKYDDANDE FÖRSLUTNING

INTRODUKTION

Datum	
Företag	
Org.nr	
Närvarande företag	
Närvarande miljökontoret	
Kontaktuppgifter	
Besöksadress	
Postadress	
Diarienummer	

FÖRETAGETS VERKSAMHET

Säljer företaget kemiska produkter som är avsedda för allmänheten? ¹	☐ Ja ☐ Nej
---	---

EFTER INSPEKTIONEN

★ Hur många (unika) produkter granskades med avseende på barnskyddande förslutning (och kännbar varningsmärkning)? ²	
★ Hur många (unika) produkter hade brist gällande barnskyddande förslutning (och kännbar varningsmärkning)? ³	
Vad kom ni överens om? Kommer företaget plocka bort någon produkt från hyllorna? Ska företaget redovisa någonting?	

★ = Obligatorisk uppgift för att kunna fylla i rapporteringsformuläret

¹ Reglerna om barnskyddande förslutning gäller endast för produkter som säljs till allmänheten.

² Här menar vi antalet produkter som enligt märkningen ska ha barnskyddande förslutning (och säljs till allmänheten). Om ni kontrollerar flera exemplar av samma produkt räknas det som en unik produkt.

³ Om ni kontrollerar flera exemplar av samma produkt räknas det som en unik produkt med brist, oavsett om alla exemplar eller vara enstaka exemplar var bristfälliga.

Ovanstående checklista är den justerade versionen som användes i den här studien.

(Ursprungsversionen hämtad från Kemikalieinspektionen, 2023b)

Bilaga 3: Inspektionsrapport

Burlövs
kommun

INSPEKTIONSRAPPORT

1/2

DATUM
2023-0X-XX

DIARIENUMMER
MBN-2023-XXX

Miljö- och byggnämnden
Handläggare:

Adressat:

FASTIGHET - Inspektionsrapport efter tillsynsbesök hos VERKSAMHET

Företag	
Datum för inspektionen	
Plats för inspektionen	
Närvarande miljökontoret	
Områden som inspekterats	
Produkter som inspekterats	

Bakgrund

Inspektionen genomfördes inom ramen för tillsynsprojektet "Kontroll av barnskyddande förslutning i detaljhandeln". Projektet organiseras av Kemikalieinspektionen och kommuner från hela landet deltar. Det huvudsakliga syftet är att kontrollera att kemiska produkter har barnskyddande förslutning i de fall det krävs. Inom projektet utför kommunerna inspektioner hos företag som säljer kemiska produkter i den egna kommunen med stöd av material som Kemikalieinspektionen har tagit fram.

Observationer vid inspektionen

Information om kontrollerade regler

För att minska risken att barn skadas av kemikalier ska förpackningen till farliga kemiska produkter som säljs till allmänheten i vissa fall vara försedd med en barnskyddande förslutning. Kraven beror på hur produkterna är klassificerade och märkta.

Om du säljer farliga kemiska produkter är det ditt ansvar att se till att de är förpackade på rätt sätt. I CLP-förordningen finns regler för hur kemiska produkter som sätts ut på marknaden ska förpackas så att människors hälsa och miljön inte kommer till skada. I vissa fall innebär det att det kan finnas krav på att förpackningen ska vara försedd med en barnskyddande förslutning om den säljs till allmänheten. Reglerna gäller oavsett förpackningens storlek. Barnskyddande förslutningar ska göra det svårt för små barn att komma åt innehållet genom att förpackningen kräver viss koordination för att öppnas. Förslutningarna kan se olika ut, men de ska vara testade och uppfylla vissa kvalitetskrav i standarder.

Det är produkter som är klassificerade för allvarliga hälsofaror som ska ha förpackningar med barnskyddande förslutning, exempelvis frätande produkter och produkter som kan

Burlövs kommun
Miljö- och byggavdelningen
burlovs.kommun@burlov.se

POSTADRESS:
Box 53, 232 21, ARLÖV
BESÖK:
Kärleksgatan 6, Arlov

BURLÖVS KOMMUN
Direkt: 040-625 60 00
Fax: 040-43 51 12

Org.nr: 212000-1025
Bankgiro: 650-3890
Plusgiro: 112010-4

ge kemisk lunginflammation om innehållet hamnar i luftstrupen. Dessa produkter har en speciell märkning, så ni kan själva kontrollera att reglerna följs för de produkter där barnskydd är aktuellt.

I det bifogade faktabladet kan ni se vilken märkning som leder till krav på att en kemisk produkt ska vara försedd med barnskyddande förslutning.

Mer information om bland annat märkning och förpackning av kemiska produkter finns även på Kemikalieinspektionens webbsida: www.kemikalieinspektionen.se.

Den fortsatta ärendegången

Efter en inspektion skickar Miljö- och byggnämnden ett inspektionsprotokoll till företaget som inspekterats (detta brev). Företaget kan lämna synpunkter på inspektionsprotokollet samt lämna eventuell kompletterande information.

Avgift

Enligt av kommunfullmäktige fastställd taxa tas avgift ut för prövning och tillsyn enligt miljöbalken med dess förordningar. Taxan är för närvarande 1197 kronor per timme handläggningstid. Avgiften för nedlagd tid i ärendet är XXXX kronor för X timmar.

Bilaga 4: Sammanställning av data per butik

	Antal kontrollerade unika produkter	Antal noterade brister	Typen av brist/brister som noterades	Produktkategorier bristen/bristerna tillhör	Typ av produkt med noterad brist
Butik 1	7	0	-	-	-
Butik 2	10	3	Barnskyddande förslutningen satt löst på 2 olika produkter. Kännbar varningsmärkning var delvis övertäckt på 1 produkt.	2 produkter inom kategorin ”Poolkemikalier” 1 produkt tillhörde kategorin ”Petroleumprodukter”	2 olika klorprodukter och 1 lysfotogen
Butik 3	10	2	1 produkt som var felmärkt. Ytterligare 1 produkt hade en delvis övertäckt kännbar varningsmärkning.	1 produkt tillhörde kategorin ”Tvätt och rengöring” 1 produkt tillhörde kategorin ”Petroleumprodukter”	1 fasadtvätt och 1 lacknafta
Butik 4	10	3	Barnskyddande förslutningen satt löst på 2 olika produkter. På ytterligare 1 produkt kom det ut pulver när locket vreds om.	Samtliga 3 produkter tillhörde kategorin ”Poolkemikalier”	2 klorprodukter och 1 produkt som ska förhindra/ta bort alger i pooler
Butik 5	10	3	Kännbar varningsmärkning helt övertäckt på 1 produkt. Kännbar varningsmärkning utformad som en klisterlapp satt löst på 1 produkt.	1 produkt tillhörde kategorin ”Tvätt och rengöring” 1 produkt tillhörde kategorin ”Petroleumprodukter”	1 rengöringsprodukt för båtar, 1 lacknafta och 1 balsamterpentin

			Kännbar varningsmärkning delvis övertäckt på 1 produkt.	1 produkt tillhörde kategorin "Lösningsmedel"	
Butik 6	8	1	Delvis övertäckt kännbar varningsmärkning på 1 produkt.	Tillhörde kategorin "Petroleumprodukter".	Lacknafta
Butik 7	7	1	Barnskyddande förslutningen satt löst på 1 produkt.	Tillhörde kategorin "Petroleumprodukter".	Tändvätska
Butik 8	10	0	-	-	-

LUNDS
UNIVERSITET

WWW.CEC.LU.SE
WWW.LU.SE

Lunds universitet

Miljövetenskaplig utbildning
Centrum för miljö- och
klimatforskning
Ekologihuset
223 62 Lund